

Ідеал політичний — ціннісно-світоглядне відображення та впорядкування соц.-політ. реалій у вигляді мети, образів, уявлень про майбутнє; взірць досконалості, котрий виступає для суб'єктів політики й широких верств населення моделлю бажаного, критерієм оцінки дійсності з позицій віддаленої мети. Під **П.і.** можна розуміти і форму держ. правління, і форму держ. устрою, і певний політ. режим. У дане поняття можна включити також і особистість держ. діяча, вихід із певної політ. ситуації тощо. Тобто поняття **П.і.** досить ємне за своїм змістом. Загальною теоретико-пізнавальною основою **П.і.** є здатність свідомості до випереджаючого відбиття і передбачення в ньому результатів людської діяльності, що у найбільш яскравому вигляді виявляється у вищій формі теоретичного освоєння дійсності — в ідеї. Самий по собі ідеал існує тільки у людині. Поза неї і крім неї ніякого ідеалу не існує.

Ідеал межує із категоріями «інтерес», «мета», «потреба», виникаючи із незадоволеності людиною існуючою дійсністю: як його окремими частинами, що можуть бути удосконалені, так і його сутністю, виникає з потреби в цьому удосконалюванні. Проте далеко не будь-яка потреба може бути пов'язана з ідеалом, включатися в нього і виражатися через нього. У цьому складається одне з відмінностей ідеалів від інших цілей людської діяльності — з ідеалом може бути пов'язана лише вища потреба. В діалектичному розумінні **П.і.** є відображенням об'єктивної реальності, тих його ознак і тенденцій, що виходять із закономірностей і корінних можливостей розвитку сусп.-ва. Ця особливість ідеалу відрізняє його від таких категорій як «уявлення», «сприйняття», «судження», «умовивід» тощо. **П.і.** виражає одночасно найвищу цінність і найвищу мету. Проте він має цінність тільки доти, доки присутній у діяльності людей у формі мети. Ідеал як мета вступає в людське буття передбачанням, передбаченням, припущенням результатів — якості людської діяльності в майбутньому. З іншого боку, практична діяльність людей виступає основою активного характеру мислення. Дана специфіка мислення має визначальне значення в становленні **П.і.** в тому сенсі, що творчий характер людської свідомості розвиває і творче уявлення, мрію, здатність до судження, тобто ту ідеальну сторону діяльності людини, що є основою формування в нього ідеалу.

З кожною новою епохою відбувається переоцінка, уточнення, конкретизація фундаментальних цінностей і цілей. **П.і.** ніколи не залишався незмінним й історія людства не знає статичних ідеалів, що застигли у власній досконалості. Процес постійної реалізації ідеалу рівноцінний життю, а результат цього процесу, або стале, пов'язано зі смертю. Але саме ступінь втілення ідеалу є критерієм переходу від менш досконалого до більш досконалого стану сусп.-ва.

В певному сенсі можна говорити про стабільність та ефективність **П.і.** Під першою — слід вважати тривалість його існування в сусп. свідомості і масштабність сприйняття, а під другою — мораль, на якій він засновується і відповідність нац. менталітету. В тому й в іншому випадку **П.і.** являє собою певну екстраполяцію в майбутнє тенденцій розвитку об'єкта. У свідомості особистості відбувається своєрідне «до конструювання» його до досконалого стану, тобто, до такого, у якому він досягне своєї міри. Під останньою на даному зрізі необхідно розуміти єдність якісних і кількісних характеристик, причому в такому аспекті, коли будь-яке подальше поліпшення об'єкта призводить тільки до його погіршення.

Можна виділити специфічні функції **П.і.**, що властиві тільки йому й у яких розкривається його відмінність від інших розумових утворень. 1. Теоретико-пізнавальна — вивчення, аналізування, систематизація, узагальнення і пояснення основних законів і закономірностей розвитку і функціонування політ. життя сусп.-ва, що приводять до появи того або іншого **П.і.** в суспільній свідомості. 2. Методологічна — передбачає визначення засобів, методів і принципів пізнання політичного ідеалу і його впливу на сусп.-політ. процеси, розробку й уточнення понятійно-категоріального апарату, пов'язаного з конструюванням **П.і.** 3. Критична — полягає в критичному аналізі теорет. і практичних основ **П.і.** Істинний ідеал покликаний просвітлювати життя, облагороджувати його,

піднімати. Щоб зробити правильний вибір, людина повинна постійно працювати над собою — одержувати знання, розвивати саморефлексію, самоаналіз, самосвідомість. 4. Світоглядна — полягає в тому, щоб на основі певної політ. культури і свідомості впливати на політ. орієнтації і поведінку особистостей, партій, співтовариств, еліт тощо. 5. Інтегративна — інтеграція знань про можливі конструктивні, системотворчі параметри **П.і.** У практичному аспекті — відбивається в духовному зімкненні різноманітних груп, партій і інших соц. утворень із приводу досягнення тієї або іншої політ. мети. 6. Функція моделювання — передбачає розробку формальних, евристичних й інших ідеальних моделей політ. процесу. 7. Відбиваючи свій об'єкт, ідеал виконує прогностичну функцію. Але специфіка **П.і.**, як і ідеалу взагалі, складається в тому, що він не просто дає випереджаючий відбиток об'єкту, а представляє об'єкт в образі його досконалого стану, прогнозує об'єкт, що досяг своєї міри. 8. Прикладна функція **П.і.** — пов'язана з тим, що він, по-перше, указує на те, як варто жити в суспільстві, не конфліктуючи з ним (суспільно-політ. ідеал), тому що таке існування ненормальне і важко переносиме, а люди самою природою створені, щоб жити у світі з узвичаєними ідеалами; по-друге, ця функція ідеалу пов'язана з підтримкою нормального життя суспільства. Наявність подібного ідеалу в сусп-ві є чинник, що серйозно впливає на моральність людей, що, у свою чергу, забезпечуючи стабільність сусп-ва, визначає специфіку ціннісних орієнтацій, цілей життя, моральних норм і т.д.

Таким чином, **П.і.** — є продуктом єдності пізнавального, ціннісного й емоційно-почуттєвого аспектів ставлення до дійсності, тому що він завжди був результатом романтичного розуму, фантазії за допомогою яких особистість може виходити в думках за межі існуючої ситуації і навіть пануючої в сусп-ві ідеології, проголошувати нові, часом, цілком несподівані **П.і.** / В. Корнієнко/